

9 . Băneasa | Comuna: Salcia | Județ: Teleorman | Punct: Cetate (între sat și Șoseaua Națională), la sud de movila mică | Anul: 2023

Anul: 2023

Cod RAN: 153954.01

Perioade: Antichitate, Preistorie

Epoci: Epoca romană, Preistorie - Neprecizată

Tipuri sit: locuire civilă, structură de cult/religioasă

Autori: Dan Ștefan, Maria Magdalena Ștefan, Eugen Silviu Teodor, Pavel Mirea

Instituții: Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe, Muzeul Național de Istorie a României, Muzeul Național de Istorie a României, Muzeul Județean Teleorman

Nr. autorizație: 104

Data autorizației: 2023-04-28

Raport de cercetare arheologică de la Băneasa, com. Salcia, jud. Teleorman, Punct: Cetate (între sat și Șoseaua Națională), la sud de movila mică, Sector: Castrul mare, centru

Rezumat

Cea de-a opta campanie de vară de cercetări arheologice la Băneasa a fost prima care a efectuat săpături în afara fortului mare, vizând un tumul cu diametrul de 53 m și o înălțime de 2 m, situat la 180 m nord-nord-est de fort. Cercetările magnetometrice au indicat că tumulul – foarte probabil preistoric – conține contexte puternic arse, de aproximativ 2 m în dimensiune. Secțiunea principală arheologică (24,5 x 5,4 m) cuprinde două dintre acestea (dintr-un total de nouă), dovedindu-se a avea utilități diferite: cea sudică este un cuptor de pâine, iar cea nordică este un cuptor de var, ambele realizate de romani.

Ambele tipuri de cuptoare sunt obișnuite, însă amplasarea lor – îngropate într-un tumul – este o premieră, cel puțin în Dacia. Configurația terenului explică totuși această situație: câmpul din nord și estul fortului este foarte plat, iar o mică pantă era necesară pentru accesul facil. Cuptoarele erau utilizate, cel mai probabil, pentru vicus (așezarea civilă), marcând astfel limita nordică a acesteia, având în vedere că fortul este destul de îndepărtat. Secțiunea noastră nu a ajuns la camera funerară, însă a fost foarte aproape, deoarece în profilul vestic s-au găsit urme consistente de lemn. Există șanse mari ca mormântul principal să fie descoperit în campania următoare (dar nu mai devreme de 2025).

Tumulul are un șanț perimetral, situat la aproximativ 21 m de centrul geometric, posibil acoperit, unde au fost descoperite majoritatea artefactelor preistorice. Tumulul a fost construit în șase etape distincte, folosind material prelevat din împrejurimi (de aceea nu conține pietre, acestea fiind absente în geologia locală). La momentul redactării acestui raport, se așteaptă încă rezultatele analizelor cu radiocarbon.

Raport

Situl este localizat în satul Băneasa, com. Salcia din jud. Teleorman cu coordonate Stereo 70 (castru): 497045.41, 270675.71 și cu coordonatele geografice: 43.93618940° N, 24.96320533° E, A opta campanie de la Băneasa (Teleorman) a fost prima în care săpăturile arheologice s-a desfășurat în afara castrului mare. Motivul a fost oferit de cercetările geofizice din anul anterior, la Movila Mică (RAN 153954.05), care arătasera complexe arse, dispuse radial. Chestiunea era prea interesantă pentru a nu fi clarificată. Movila Mică se află la 180 m NNE de castrul mare, având următoarele dimensiuni: diametrul 53 m, înălțime 2 m. Având în vedere poziționarea principalelor complexe arse, s-a optat pentru o secțiune lungă de 24.5 m, lată de 5.4 m, orientată aproximativ E-V. Lungimea nordică suprapune axa de simetrie E-V, de la poale până la vârf, profilul de vest fiind decupat pe axa de simetrie N-S. Din motive tehnice, secțiunea a fost prelungită spre E cu 4 m (pe o lățime de 1.3 m; vezi Figura 1). Săpătura s-a realizat parțial mecanic. Principalele complexe cercetate în acest perimetru au fost două cuptoare de epocă romană: unul de pâine, spre sud, și un cuptor de var, spre nord. Dacă cel dintâi este o descoperire oarecum banală (fiind oricum prima la Băneasa), cel din urmă este mai curios, având în vedere că în zonă lipsesc resursele necesare (calcar și lemn de foc),

totul fiind adus de la distanțe mari. Curios este și deoarece, în castrul mare, cel puțin, varul a fost foarte puțin folosit, cel puțin în zonele cercetate. Complexele aparțin însă așezării civile, care nu a fost cercetată prin săpătură. Că așa este ne-o arată planimetria: Movila Mică se află la periferia nord-vestică a vicus-ului, conform cercetării sistematice de suprafață, dar la cca 200 de m distanță de castru, dar și de marginea terasei. Se știe că artele focului se practicau, de preferință, în afara fortificației sau satului, pentru a evita incendiile, însă proximitatea cu așezarea civilă ni se pare determinantă, movila aflându-se chiar la marginea așezării. O explicație a folosirii tumulului drept zonă de producție ar fi aspectul perfect plat al împrejurimilor; or, existau rațiuni practice pentru a amplasa cuptoarele pe pante (nu le vom enumera, fiind prea elementare). Castrul, în schimb, se află la marginea unei terase destul de abrupte, loc unde ar fi de căutat instalații similare care deserveau garnizoana. Tumulul este preistoric. Dacă în ce privește sistemul de ridicare (în multe etape distincte, v. Fig. 3) lucrurile sunt foarte clare, lipsește inventarul care să clarifice datarea monumentului, cu excepția uneltelor de piatră, grupate în zona șanțului periferic al movilei, care însă nu permit o datare strânsă. Noi presupunem că vom găsi, dincolo de profilul vestic al actualei secțiuni, un mormânt Yamnaia, însă probele de lemn și oase trimise la IFIN vor face chestiunea cronologiei mult mai clară.

Informații suplimentare online

[Raportul 7065 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
